

YALNIZLAR MEKTEBİ

www.yalnizlarmektebi.com

Temmuz-Agustos 2014 ■ Sayı 8 ■ 5 TL

John FANTE

"hepimiz kısa bir süre için vardık, sonra başka bir yere gidecektik; hayatta değildik aslında, hayatta olmaya çok yaklaşıyor ama olamıyorduk."

söyleşi **CEMİL KAVUKÇU**

inceleme **TEOMAN**

çeviri **AVİ PARDO**

İÇERİ

- 5 **KAAN KOÇ**
soma / şiir
- 6 **MİRAÇ AĞCA**
nokta / öykü
- 8 **EKİN GÖKGÖZ**
öteki çocuk / öykü
- 10 **AHMET BEDLEK**
bu şartlar altında sevemem seni / şiir
- 11 **NURULLAH EREN**
kaybeden silsilesi / şiir
- 12 **TEOMAN**
arturo bandini kimdi? / inceleme
- 14 **NİLÜFER AÇIKALIN**
açlık / öykü
- 16 **ÖZGÜR BALPINAR**
çirkin, kör ve fahişe / öykü
- 19 **AVNİ ÇAKAR**
"konuşsana be adam" / şiir
- 20 **M. MERT GÜNEY**
uygulamalı fante / öykü
- 22 **HATİCE TOSUN**
salinger'in yakalayıcısı: holden caulfield / inceleme
- 24 **C. HAKKI ZARİÇ**
bakış şiirleri - 2 / şiir
- 25 **ETGAR KERET (ÇEV.: AVİ PARDO)**
sihirbazlık okulu / öykü
- 26 **CANER ALMAZ**
iç ses / öykü
- 28 **CEMİL KAVUKÇU**
mektepe sohbetleri / söyleşi
- 30 **TOLGA AYDIN**
anamlı öykü / öykü
- 32 **GAMZE SABAN**
bir anti kahramanın anatomisi: bardamu / inceleme
- 34 **SEVAL ŞAHİN**
söyleşi / mesut varlık - ayşegül kesirli
- 36 **TANKUT YILDIZ**
ebediyen edebiyat / haber-yorum
- 38 **DEVİRAN BOSTANCIOĞLU**
ne los angeles anladı beni ne de sen / inceleme
- 40 **AHMET MÜCAHİT BÜLBÜL**
gül yangını / şiir
- 41 **AHMET KESKİNKILIÇ**
danışıklı dönüş / şiir
- 42 **MERVE AKINCI**
oğuz atay'ın anti kahramanları / inceleme
- 44 **ERCAN DALKILIÇ**
road to los angeles / inceleme
- 46 **W.H. AUDEN**
sevgili gece bitmiş de olsa / şiir (çeviri)
- 47 **RÂŞİD**
divan şiiri (çeviri)
- 48 **KAAN KOÇ**
bir kaktüsün kara dili - 2 / inceleme
- 50 **HİDİR MURAT DOĞAN**
çünkü kadın dediğin ruhsatsız bir tabanca
markasıdır / öykü
- 52 **AVAM FANZİN**
fanzin sohbetleri / söyleşi
- 54 **FURKAN ÖZBENT**
yalnız bir adamın yalnız bir gecesi / öykü

KÜNYE

Yayın koordinatörü: Devran Bostancıoğlu

Yayın kurulu: Avni Çakar, Kaan Koç, Miraç Ağca,
Merve Akinci, Nurullah Eren, Tankut Yıldız

Ön kapak çizim: Ahmet Özcan
Dizgi ve tasarım: Devran Bostancıoğlu

Katkıda bulunanlar: Burak Tuylek, Gunberk Gulderen,
Eda Tanses, Eren Yıldırım, Orçun Yavuz, Mert Tugen,
Demet Özge Aykan, Ahmet İltas, Kaan Bağcı

Telefon: 0533 381 7013

E-posta: yalnızlarmektebi@gmail.com

Web site: www.yalnızlarmektebi.com

Adres: Çengelköy, Uskudar, İstanbul

facebook.com: YalnızlarMektebi

twitter.com: YalnızlarMektebi

Basım: Favori Basım Matbaa,
Unalan Mahallesi, Ayazma Caddesi,
Anzer Sokak, No 12 Uskudar - İSTANBUL

ODYAN EFENDİ VE SHERLOCK HOLMES ÜZERİNE

MESUT VARLIK - AYŞEGÜL KESİRLİ

Seval Şahin: “Abdülhamid ve Sherlock Holmes, Türkçe’de Tolstoy’un yeniden yazılmasıdır”

Türkçe edebiyatın geçmişine dair sağlam çalışmalar yapıldıkça birbirinden ilginç eserler ortaya çıkmaya başladı. Bu eserler içerisinde en ilginç olanların –en azından şimdilik– Ermeni yazarlara ait olması ise üzerine düşünülmesi gereken bir başka nokta. Yıllardır tükenmek bilmeyen bir çalışkanlıkla önemli işlere imza atan Seval Şahin’in içinde bulunduğu bir grup akademisyen, Türkçe polisiye edebiyatın geçmişi üzerine bir çalışma yürütüyor ve şimdiye kadar birçok önemli kitabı edebiyatımıza yeniden kazandırdılar. Son olarak da Yervant Odyan’ın Abdülhamid ve Sherlock Holmes romanı geldi. Bir “Sultan” ile bir “kurgu kahramanı”nı bir araya getirmesi açısından dikkat çekici. Odyan Efendi’nin ilk Tolstoy çevirmenlerimizden biri olmasının etkilerini roman boyunca kaleminden de takip edebiliyoruz. Odyan Efendi, polisiye, Ermeni yazarlarımız ve gelecek yeni kitaplar üzerine Seval Şahin’le bir sohbet gerçekleştirdik.

A.K.: Sherlock Holmes’un Osmanlı döneminde yazılan kimi polisiye öykülerde ve Latin harfleriyle yazılan ilk polisiyelerde önemli bir yeri var. Arthur Conan Doyle’un orijinal hikâyelerinin çevirilerinin yanı sıra Holmes’un sahte maceraları da birçok yazar tarafından “çeviri” adı altında kaleme alınıyor ya da Cingöz Recai serisinde olduğu gibi roman karakteri uyarlamaları karşımıza çıkıyor. Dönemin Sherlock Holmes ile olan bu ilişkisini nasıl açıklayabiliriz?

S.Ş.: Sherlock Holmes hikâyelerine II. Abdülhamid’in büyük bir ilgisi var. Yeni Sherlock Holmes hikâyeleri Strand Magazine’de yayımlanır yayımlanmaz hemen çevirtip okuyor ya da okutuyor. Bu döneme dair Holmes çevirilerini Abdülhamid’in bugün İstanbul Üniversitesi’nde bulunan Yıldız Sarayı Kütüphanesi arşivinden bulmak mümkün. Fakat Türkçe edebiyat, Sherlock Holmes’ü bir kahraman olarak eserlerine almayı daha çok seviyor. Yervant Odyan, Server Bedi, Selami İzzet, Münir Süleyman eserlerine

Sherlock Holmes’ü bir kahraman olarak sokuyorlar. Her yazarın Holmes’ü ele alışları farklı. Dolayısıyla hepsi için bir birlikten söz etmek zor. Ancak özellikle II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet döneminin ilk yıllarındaki Holmes’un kahraman olduğu kitaplar, milliyetçi duyguları harekete geçirmek ve dünyanın en zeki dedektifinden çok daha zeki Türk kahramanların varlığını ortaya koymak için bir araç oluyor.

M.V.: Yani, yine Batı’nın silahıyla Batı’yı vurmaya çalışan, Türk’ün makus “yetersizlik” talihi polisiye edebiyatımızda da işlemeye devam ediyordu. Odyan Efendi’nin doğrudan Holmes’ü sahneye çıkarması bu milliyetçi yaklaşıma bir karşı çıkış olarak görülebilir mi?

S.Ş.: Odyan’ın Holmes’ü, kozmopolit bir İstanbul’a ayak basıyor. Odyan, Türkçü değil Osmanlıcı. Anlattığı Holmes, hürriyet için savaş veren herkese hayran olabilir. Dolayısıyla evrensel olana vurgu da öne çıkıyor aslında.

M.V.: Yervant Odyan’ın, Ermeni Kıyımı’nı da içeren adeta “fantastik” bir yaşamı var. Sayısız şehirler, ülkeler, insanlar... Yoldaş Pançuni gibi siyasi mizah literatürümüzün “kült” eserlerinden birine imza atan bir yazar olarak, özelde Odyan Efendi’nin, genelde Ermeni yazarlarımızın Türkçe edebiyattaki yeri/önemi hakkında ne düşünüyorsunuz? Hak ettikleri taltifi buldukları söylenebilir mi? Neden?

S.Ş.: Türkçe edebiyatta Ermeni yazarlara ilgi son zamanlarda arttı. Özellikle Türkiye'deki tiyatro çalışmalarında ve dramatik edebiyatın gelişmesinde Ermenilerin büyük bir katkısı var. Bilinen ilk Türkçe romanın bir Ermeni yazar tarafından yazıldığı biliniyor. Fakat Ermeni yazarların Türkçe edebiyatta kendilerine yeteri kadar yer bulduklarını söylemek zor. Bunda hem çoğu araştırmacının Ermenice bilmemesi hem de Türkçe edebiyat tarihlerinde bu yazarlara neredeyse hiç yer verilmemesi etkili. Yervant Odyan'a gelince... Odyan, başlı başına incelenmesi gereken bir yazar. Hem çok iyi bir mizah yazarı hem de gerçekçi edebiyatın Türkçe'de kendine yer edinmesinde önemli bir yere sahip. Abdülhamid ve Sherlock Holmes, Türkçe'de Tolstoy'un yeniden yazılması gibi. Çok önemli bir eser bence.

A.K.: Daha önce Taklit Orijinale Karşı: Cingöz Recai Versus Sherlock Holmes makalenizde, Server Bedi'nin, Cingöz Recai'nin karşısına çıkardığı Sherlock Holmes'ü İstanbul'a ayak basan bir sinema yıldızı gibi tarif ettiğini belirtmişsiniz. Sherlock Holmes, Abdülhamid ve Sherlock Holmes romanında nasıl tanımlanıyor?

S.Ş.: Abdülhamid ve Sherlock Holmes romanında Holmes, asıl adı McClain olan İskoçyalı, evli-barklı bir adam. Bu adam, padişahın daveti üzerine İstanbul'a geliyor ve sonradan İttihat ve Terakki sempatisini olup onlara II. Meşrutiyet yolunda yardım ediyor. Server Bedi'nin Sherlock Holmes'ü, Türklere hayran kalıp "dünyanın en meşhur hırsızı" Cingöz Recai'ye yenilerek bunalmış bir dedektif haline geliyor. Fakat her ikisinde de dedektifin İngiliz olması ve İngilizler'in hürriyet düşkünlükleri ortak.

A.K.: Ülkemizdeki ilk telif polisiye roman olan Ahmet Mithat Efendi'nin Esrar-ı Cinâyât'ında da dönemin siyasi olaylarına yapılan bir vurgu var. Aynı dönemde Batılı polisiyelerde de gündelik gerçeklikle bağ kurma çabasının ön plana çıktığını görüyoruz. Dönemin polisiye romanlarındaki bu eğilimi nasıl açıklayabiliriz ve Abdülhamid ve Sherlock Holmes'ta bu durum kendisini nasıl hissettiriyor?

S.Ş.: II. Meşrutiyet'ten sonra polisiye eserlerde bir patlama var. Bu, Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar devam ediyor. Bu dönem polisiyelerinde dönemin millî bir ulus yaratma amacına paralel şekilde bir bakış açısı var. Batının zeki hırsız ve polislerine karşı onlardan çok daha zeki Türk hırsız ve polis kahramanlarının olduğu bu tarzdaki eserlerin neredeyse hepsinin kapaklarında mevcut. Hep bir Batılıya karşı yerlisini yaratma durumu söz konusu. Fakat bunlarda özellikle Türk vurgusu var. Odyan'ın romanında ise vurgu özgürlüğe yapılmış ve onda öne çıkan kimlik Osmanlı kimliği. Daha çoğul ve kozmopolit bir kimlikten bahsediyor.

A.K.: Ahmet Mithat Efendi'nin Esrar-ı Cinâyât'ta, romanının akışını sık sık bölerek okuyuculara türlü bilgiler ve nasihatler verdiği biliniyor. Abdülhamid ve Sherlock Holmes romanında da bu tip bir anlatım tarzına rastlamak mümkün mü?

S.Ş.: Hayır, bu tarz bir anlatım tarzı Odyan'ın romanında neredeyse hiç yok. Bir Tolstoy çevirmeni olduğu için romanını da Tolstoy gibi yazmış. Roman kurgusuna müdahale etmiyor.

M.V.: Türkçe'deki polisiye literatüründe 1980 sonrasında gözle görülür bir yükseliş ve çeşitlenme mevcut. Öncesinde ise neredeyse "münferit" denebilecek örnekler... Bu farkı nasıl açıklarsınız?

S.Ş.: Bence bunun birçok sebebi var. Öncelikle polisiye, Türkiye'de edebiyat eleştirisinde dışlanmış bir tür. Bu aşında hâlâ değişmemiş. Eleştirmenlerin türe ilgi göstermemesi bu noktada önemli. Diğer taraftan 1980 sonrasında değişen toplum ile birlikte okur profili de değişmeye başlıyor. Liberal kapitalizmin girişiyle birlikte tüketim, insanların hayatında önemli bir yer kaplıyor. Sadece mağazalar değil, yazarlar da çeşitlenmeye başlıyor, tabii kitaplar da. Dolayısıyla piyasa ve okur-yazar ilişkisinin değişmesi de bunda etkili. Yeni hayat tarzı yeni türleri getiriyor.

M.V.: Son olarak: Bu kitap bir proje kapsamında ortaya "yeniden" çıkan eserlerden sadece biri. Proje kapsamında bugüne kadar çıkan kitapları hatırlayalım mı? Ve tabii sıradaki sürprizler neler?

S.Ş.: Evet. Bu kitap, Didem Ardalı Büyükarman, Banu Öztürk, Ayşe Şahin ve Ipek Şahbenderoğlu ile birlikte 2011-2014 yılları arasında yürüttüğümüz "Türkiye'de Polisiye Romanın Tarihsel Gelişimi 1884-1928" başlıklı TÜBİTAK destekli bir araştırma projesinin ürünlerinden. Bu kitaptan önce Türkiye'de sadece polisiye yayıncılığı yapan tek yayınevi olan Labirent Yayınları ile birlikte "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türkçe'de Polisiye" dizisini başlattık ve bu diziden şimdiye kadar yedi eser yayımladık. Bunlar Fazlı Necib'in Cani mi, Masum mu?, Süleyman Südi-Vassaf Kadri'nin Millî Cinâyât Koleksiyonu, Mehmed Rauf'un Define-Kan Damlası, Süleyman Südi-E. Âli'nin Gece Kuşları, M. Âkil'in Karanlık Konakta Ne Var?, Alevcan'ın Bir Polis Hafiyesinin Harikulade Maceraları ve Behlül Dâna'nın Şeytan Hediye'si. Bu dizide yaklaşık on kitaba daha yer vermeyi planlıyoruz. Sırada Kemaleddin'in on iki kitaplık cinaî serisi var. O da mayıs ayında yayımlanacak. Ayrıca Odyan'ın eseri dışındaki Türkçe'de bugüne kadar yazılmış Sherlock Holmes pastişlerini bir araya getirdik. Onlar da en kısa zamanda yayımlanacak.